

1) Ἀνατάραξις, ἀνακίνησις Λεξ. Πρω. Δημητρ.: Ἀπὸ τὸ ἀνατάραγμα θόλωσε τὸ νερό. Συνών. ἀναγύρισμα 1, ἀνάδεμα (Π) 1, ἀναδεμή 1, ἀνακάτεμα Α 1, ἀνακάτωμα Α 1, τάρωμα. β) Συνεκδ. ὁ ἐκ τῆς ἀναταράξεως τινος παραγόμενος θόρυβος ΓΒλαχογιάνν. ἐνθ' ἀν. —Λεξ. Βλαστ.: Ἀνέβαινε ἀποκάτου βαθὺ καὶ ἀπόκονφο τῆς στέρας τὸ μουγγὸ ἀνατάραμα σὰ θεριοῦ ἀλυσσοδεμένον ΓΒλαχογιάνν. ἐνθ' ἀν. 2) Ἀνάσεισις, συγκλονισμός Λεξ. Δημητρ.: Μὲ τὸ δυνατὸ ἀνατάραγμα τῆς κλάρας πέσαν ὅλοι οἱ ἀνθοί. Συνών. ἀνατίναγμα 1, τίναγμα. 3) Σπασμός ἐκ νόσου Λεξ. Δημητρ.: Κακὸ ἀνατάραμα νὰ σ' εὖρη! (ἀρά). Συνών. τάρωμα.

*ἀναταραχή ἢ, ἀδαραχή Κύθηρ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀνά καὶ τοῦ οὐσ. ταραχή. Ὁ τύπ. ἀδαραχή ἐκ παρετυμ. πρὸς τὸ ἀντάρα.

Ταραχή, σύγχυσις: Ἄσμ.

Τὸ ὄνομά σου τὸ γλυκὸ ὄδες τὸ λέν οἱ ἄλλοι,

ἀκούω μέσ' ἔς τὴ γαρδούλλα μου ἀδαραχὴ μεγάλη.

Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀνακάτωμα Β 2.

*ἀναταραχίζω, μέσ. ἀδαραχίζομαι Κύθηρ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀναταραχή, παρ' ὃ καὶ ἀδαραχή.

Ταρασσώ, συγχύζω τινά: Πολὺν ἀδαραχίστηκα ἀπὸ τῆ γουβέδα του. Ἐφην' ἀδαραχισμένος. Συνών. συχύζω, ταραάζω.

ἀνάταυρα ἐπίρρ. Κρήτ. (Βιάνν.) Κύπρ. (Πάφ.)

Τὸ μεσν. ἐπίρρ. ἀνάταυρα. Πβ. Φώτ. «παλιμβαλῆς ὁ ἀνάταυρα πεσών».

Ἐπτιώς ἐνθ' ἀν.: Ἦτιον π-πες-σούμενος ἀνάταυρα Πάφ. || Ἄσμ.

Κε ἃ δὲ σὲ κάμω νὰ τὴ βρῆς ἀνάταυρα τὴ στράτα!

(θὰ σὲ ἀπωθήσω βιαίως καὶ θὰ εὗρεθῇς ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς οἰκίας ἐξαπλωμένος ὑπτιώς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ) Βιάνν. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀνάσκελα.

ἀναταχτής ὁ, ἀμάρτ. ἀνεταχτής Α.Κρήτ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀνατάζω.

Ὁ ἔχων ἔργον νὰ περιποιηταί τινα, νὰ φροντίζῃ περὶ τινος: Ἐπῆρε ἀνε γι' ἀνετάχτρα τοῦ κωπελλιοῦ. Ἀδικο νὰ σ' εὖρη γι' ἀνεταχτή καὶ ποῦ σὲ βρῆκα! Αὐτό βαλες γι' ἀνεταχτή; γιὰ κεινὰ τὰ καμ' ὅλα ἄνω κάτω!

ἀνατε ἐπίθ. Τσακων.

Ἐκ τοῦ στερητ. α καὶ τοῦ ἐπιθ. νατέ.

1) Ὁ μὴ ὑποστάς ἐπαρκῆ ζύμωσιν, ἐπὶ ἄρτου: Ἀντε ἄνατε (ἄντε = ἄρτος). Συνών. ἄγιнос 1, ἀγίνωτος 2, ἀμπάητε, ἄμπατος 2 β, ἀνανέβαστος 2, ἀνανέβαστος 1, ἀνάσυρτος Α 2, λειψανάβατος ἢ λιπανάβατος, λειψός, ἀντίθ. ἀνεβασμένος (ἰδ. ἀνεβάζω), ἀνεβατός, νατέ. 2) Ὁ μὴ ὠριμάσας, ἄωρος: Τὰ μάβα εἶμι ἀκόνη ἄνατα (τὰ μῆλα εἶναι ἀκόμη ἄωρα). Συνών. ἀγέννητος 3, ἄγιнос 2, ἀγίνωτος 3, ἄγουρος Α 2, ἄμεστος.

ἀνατέλλω Αἰγιν. Ἦπ. Ἴος Κρήτ. Κύπρ. —Λεξ. Βλαστ. 364 Δημητρ. ἀνατέλλω Λεξ. Βλαστ. ἀνατέλλω Πόντ. (Τραπ. κ. ἄ.) Χηλ. ἀνετέλλω Ἄνδρ. (Κόρθ.) Κάρπ.

Τὸ ἀρχ. ἀνατέλλω. Τὸ ἀνατεῖλλω κατ' ἐπίδρασιν τοῦ ἀορ. ἀνέτειλα.

1) Ἀνέρχομαι ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα, ἐπὶ τοῦ ἡλίου, τῆς σελήνης καὶ τῶν ἀστέρων ἐνθ' ἀν.: Ἄσμ.

Ὁ ἥλιος ἀνατέλλοντας τὰ στήθη σου ἀγναντεύει καὶ ἔς τὰ ξανθὰ σου τὰ μαλλιά φέγγ' ὅταν βασιλεύῃ

Ἦπ.

Σὲ ψηλὸ βουνό, σὲ ριζιμαῖο χαράκι,
κάθεται ἀστὸς βρεμένος, χιονισμένος,
καὶ παρακαλεῖ τὸν ἥλιο ν' ἀνατεῖλῃ.
Ἦλιε, ἀνάτειλε, ἦλιε, λάμψε καὶ δῶσ' μου

Κρήτ.

Ἦ κόρη σιέκ' ἔς τὴν αὐλὰν ἀτ'ς καὶ ὁ ἥλὸν ἀνατεῖλλει

Τραπ.

Ἐπαρ', ξένε, τὰ ροῦχα σου, ἔς τὴ μάνα σου τὰ πάνε
κ' ἐδῶ νερὸ δὲ βρίσκεται, ἥλιος δὲν ἀνατεῖλλει

(μοιρολ. πάνε = πάγαινε) Χηλ. || Αἰνιγμ.

Τὸ φίδι εἶναι ἔς τὴ θάλασσα το' ἢ θάλασσα ἔς τὸ φίδι
τσαὶ ἔς τοῦ φιδιοῦ τὴν τσεφαλὴ ὁ ἥλιος ἀνατεῖλλει

(ὁ λύχνος) Ἴος. Ἀντίθ. βασιλεύω, βουτῶ, δύω.

2) Ἐμφανίζομαι, παρουσιάζομαι Κρήτ. Κύπρ.: Ἄσμ.

Γεῖς κυνηγὸς ἀνάτειλεν ὄξ' ἀπὸ το' ὄξω χῶρες

(γεῖς = εἷς) Κρήτ. 3) Ἀναβρύω, ἀναβλύζω, ἐπὶ πηγῆς Κύπρ. —Λεξ. Δημητρ.: Ἄσμ.

Ἀνάμεσα ἔς τὰ δυὸ δειτρά ἀνέτειλε μὲ βρούσι

Κύπρ. Διὰ τὴν σημ. πβ. Αἰλιαν. Περί ζώων 14,16 «πηγῆς τινος ἀνατελλούσης ἐν ὥρᾳ θερείῳ». Συνών. ἀνοίγω.

ἀνάτελμα τό, Πελοπν.(Γορτυν.) —Δλουκοπ. Ποιμεν. 128 —Λεξ. Βλαστ. ἀνάτελμα Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀρτοτ. Ναύπακτ.) ἀνατεῖλμα Κύπρ. ἀνατόλημα Κύπρ.

Τὸ μεσν. οὐσ. ἀνάτελμα. Ὁ τύπ. ἀνατεῖλμα κατ' ἐπίδρασιν τοῦ ἀορ. τῆς ὑποτακτ. ἀνατεῖλω, ὁ δὲ ἀνατόλημα κατ' ἐπίδρασιν τοῦ οὐσ. ἀνατολή.

1) Ὁ περὶ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου χρόνος ἐνθ' ἀν.: Ἄσμ.

Καὶ τὴν αὐγὴν ἔς τ' ἀνάτελμα θὰ βγω νὰ σὲ ρωτήσω
Γορτυν. Ἦ σημ. καὶ μεσν. Πβ. Χρον. Μορ. Η στ. 4711 (ἐκδ. JSchmitt) «ὥρα ἀνατελμάτου». Συνών. λινοβάρεμα.

β) Ἐπιρρηματ. κατὰ τὴν ἀνατολὴν Στερελλ.(Ναύπακτ.): Ἄμα λαλήσ' ἢ κόττα ἀνάτελμα ἡλιοῦ, θὰ πιθάν' κάποιους συγγινῆς. 2) Τὸ μέρος ὅθεν ἀνατέλλει ὁ ἥλιος, ἀνατολή Δλουκόπ. ἐνθ' ἀν.: Ἔνα σωρὸ ὀνόματα ἀκούς, ἄλλα κατὰ τὸ βορρὰ καὶ ἄλλα ἀνάτελμα ἡλιοῦ. Συνών. ἀνατολή 2, ἀνατολίτσα, ἀνατολούλλα.

ἀνατηγανίζω ἀμάρτ. ἀνετηγανίζω Σῦρ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀνά καὶ τοῦ ρ. τηγανίζω.

Ψήνω τι εἰς τὸ τηγάνι: Ἀνετηγανίζω ἀβγά. Συνών. τηγανίζω.

ἀνατηρῶ Κάλυμν. ἀνατηρῶ Ἦπ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀνά καὶ τοῦ ρ. τηρῶ.

Βλέπω μὲ προσοχὴν, προσβλέπω ἐνθ' ἀν.: Ἄσμ.

Καὶ πάλιν καὶ ἀνατήρησε, θωρεῖ τὸν αἰ-Γιάννη,

θωρεῖ τον καὶ κατέβαινε κλαμένον καὶ δαυμένον

Κάλυμν.

ἀνατίναγμα τό, πολλαχ. ἀνατίναγμαν Πόντ.(Κερασ.) ἀνατίνᾳγμαν Πόντ. (Χαλδ.) ἀνατίναμαν Κύπρ. ἀνατίνασμαν Πόντ. (Τραπ.) ἀντίναμαν Κύπρ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀνατινάζω.

1) Διάσεισις, τίναγμα Κύπρ.: Εἶν' ἀνατίναμαν ἐν' ποῦ καμες τὸ ροῦχον! Συνών. ἀνατάραμα 2, τίναγμα.

2) Ἦ ἐκ τρόμου ἀναπήδησις, ἐκπτώσις πολλαχ. καὶ Πόντ. (Κερασ. Τραπ. Χαλδ.): Τ' ἀχπάραγμαν φέρ' ἀνατίνᾳγμαν (ἀχπάραγμαν = ξύπασμα) Χαλδ.

ἀνατινάζω, ἀνατινάσσω Θήρ. Κρήτ. ἀντινάσσω Κύπρ. ἀνατινάζω πολλαχ. ἀνατ'νάζου πολλαχ. βορ. ἰδιωμ. ἀνατινάζω Πόντ. (Κοτύωρ. Τραπ.) ἀνετινάσσω Θήρ. Α.Κρήτ. Σέριφ. —Λεξ. Μπριγκ. ἀνετινάζω Νάξ. Μέσ. ἀνετινάσσομαι Σίφν.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ἀνατινάσσω.

